

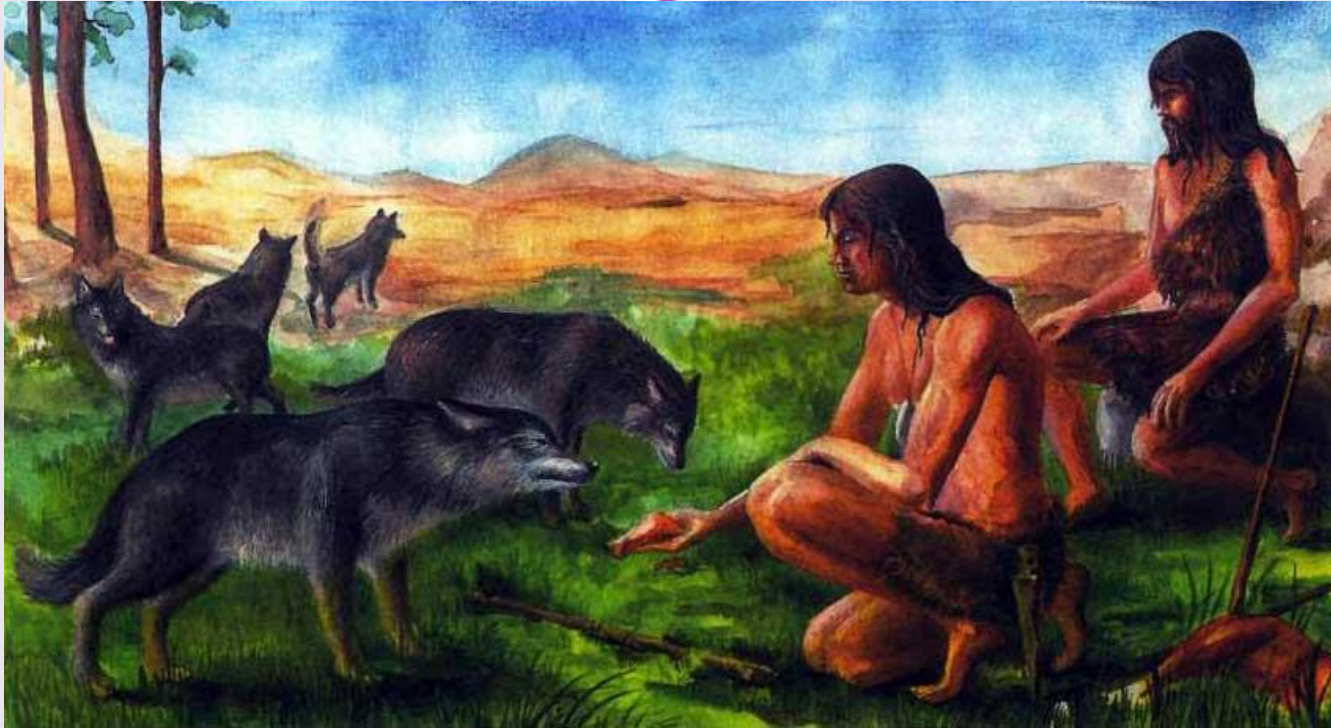
Поведінка тварин

**«Поведінка – дзеркало, в якому
кожен показує свою подобу»
Йоганн Вольфганг фон Гете**

Спостереження за тваринами

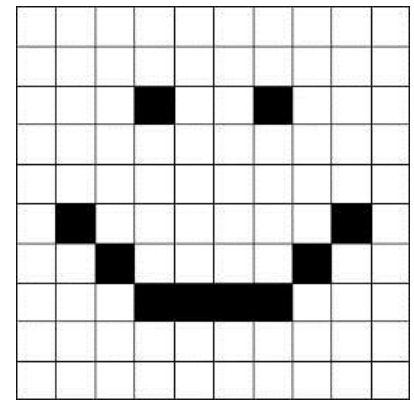
3

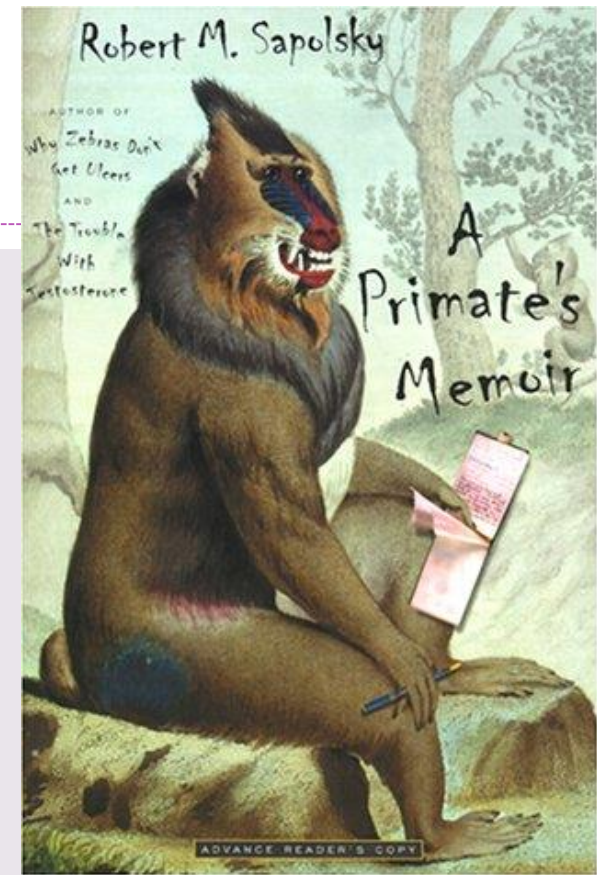
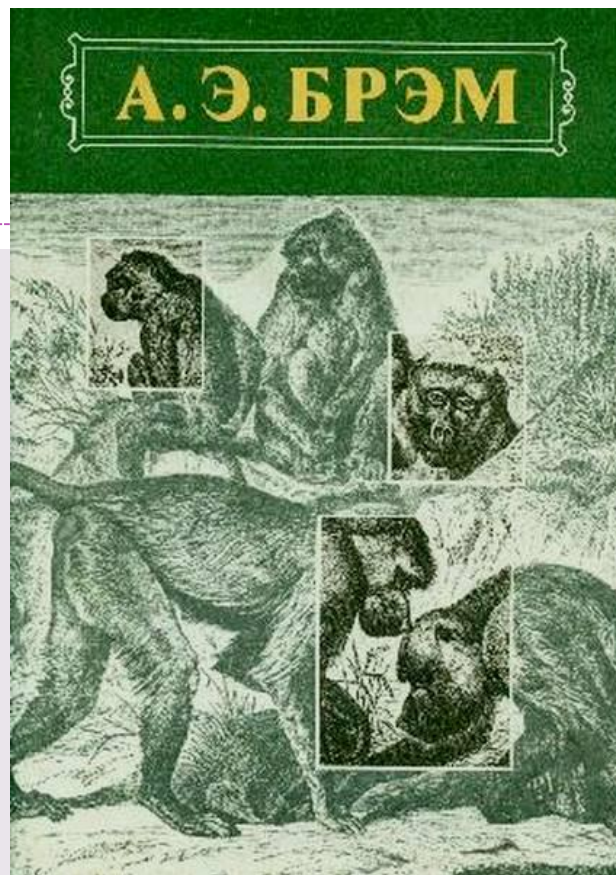
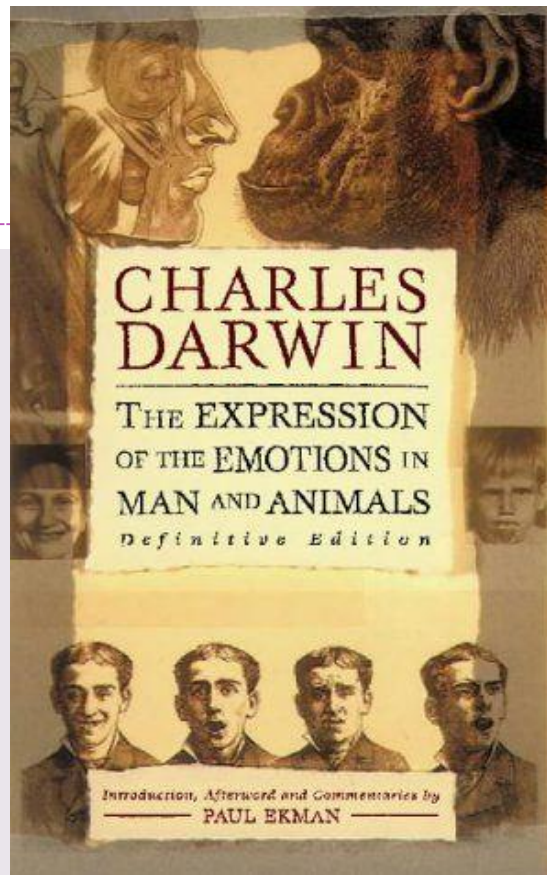
Традавні люди спостерігали за тваринами , і першою твариною що почала мешкати поруч з людиною та була одомашнена- це собака

В поведінці тварин і людини багато спільного,
тому так цікаво вивчати та порівнювати

Посмішку – невербальний сигнал, ми зчитуємо та впізнаємо навіть у самому спрощеному вигляді, так доречі і з'явилися міжнародні символи спілкування «смайли» та «стікери»

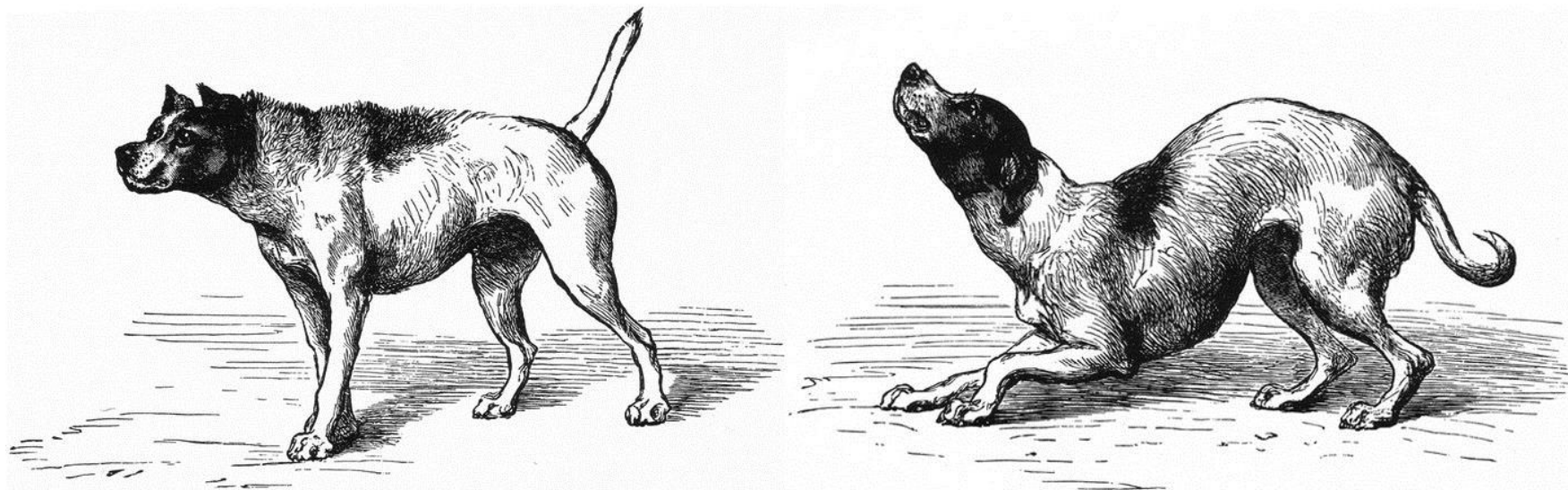

Всесвітньо відомі вчені теж з цікавістю ставились до досліджень щодо поведінки тварин, і ці книги можуть стати вам у нагоді при вивченні нашого курсу:

Дарвін «Прояв емоцій у людини та тварин»

Альред Брем «Життя тварин»

Роберт Сапольски «Записки примата»

Darwin, Charles (1872), *The Expression of the Emotions in Man and Animals*

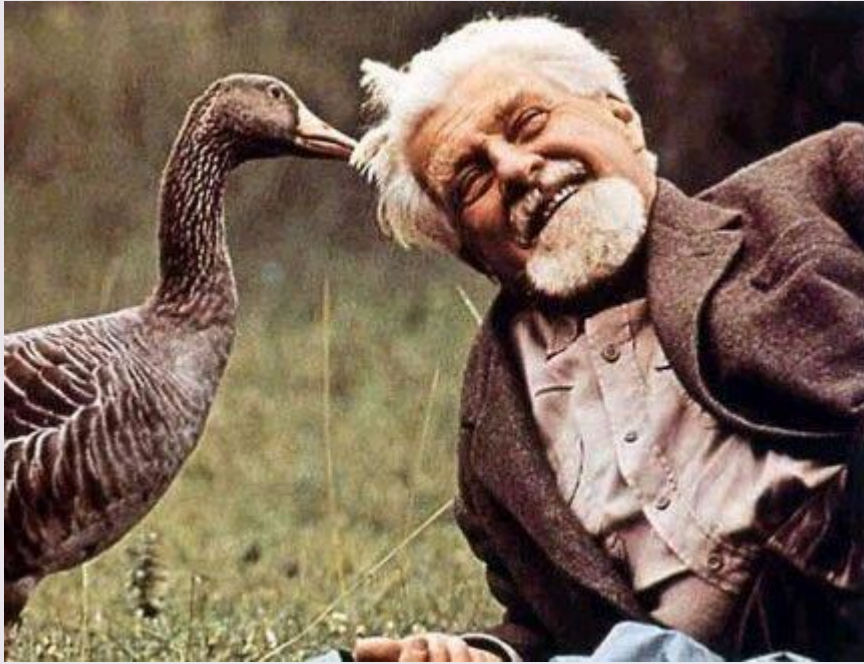
Малюнок 4. Дарвіна, який показує пози загрози і покірності у собаки. Позу зліва Дарвін описав як наближення до іншої собаці з "ворожими намірами", позу справа - як "те ж саме, але з острахом і шанобливістю"

Пози покiрностi у людини

Етологія

9

**Конрад Лоренц (1903-1989) –
засновник етології**

**наука, що вивчає
поведінку тварин у
природніх умовах**

*Конрад Лоренц, Ніколас
Тінберген і Карл фон Фріш –
лауреати Нобелівської премії з
фізіології і медицині в 1973
році «За відкриття, пов'язані зі
створенням і встановленням
моделей індивідуальної та
групової поведінки тварин».*

Поведінка тварин

Вроджена

*генетично
запрограмована, майже
незмінна*

Набута

*результат
індивідуального досвіду
тварини*

*між ними немає чіткої межі, і більшість
поведінкових реакцій тварин містить елементи
того й іншого типу*

Подумайте!

- У чому переваги кожної з цих форм поведінки?

Переваги вродженої поведінки

Реалізується
дуже швидко і
без помилок

позбавляє від
необхідності
витрачати час
і енергію на
навчання

Переваги набутої поведінки

Може з часом
модифікуватися при
зміні умов
середовища

Вроджені форми поведінки

13

- ✓ БЕЗУМОВНІ РЕФЛЕКСИ
- ✓ ІНСТИНКТИ

Безумовні рефлекси

14

Безумовні рефлекси — це природжені реакції організму на подразнення з зовнішнього або внутрішнього середовища, вони сформувалися і закріпилися в процесі еволюції і передаються спадково. Вони відносно постійні, стійкі, незмінні і зберігаються протягом життя.

Харчові (ковтання, смоктання)
Захисні (кашель, чхання, миготіння)
Орієнтовні (поворот голови до джерела звуку)

ІНСТИНКТИ

15

ІНСТИНКТ - ЦЕ СКЛАДНА ПОСЛІДОВНІСТЬ ДІЙ, ЩО ЗАПУСКАЄТЬСЯ ПЕВНИМ ХАРАКТЕРНИМ ПОДРАЗНИКОМ.

Птахів не треба вчити будувати гніздечка, або годувати пташенят.

А бобрів не треба вчити будувати хатки.

Кожен вид має свій характерний набір інстинктивних дій, що передаються з покоління в покоління.

Як працюють інстинкти?

16

ЗДАЄТЬСЯ, ЩО ЦІ
ІНСТИНКТИВНІ ДІЇ
ТВАРИНИ
ЗДІЙСНЮЮТЬ
СВІДОМО, АЛЕ ЦЕ
НЕ ТАК

Якщо пошкодити
бджолині соти,
бджола буде як і
раніше носити в них
мед

Набуті форми поведінки

17

✓ УМОВНІ РЕФЛЕКСИ

Набуті форми поведінки

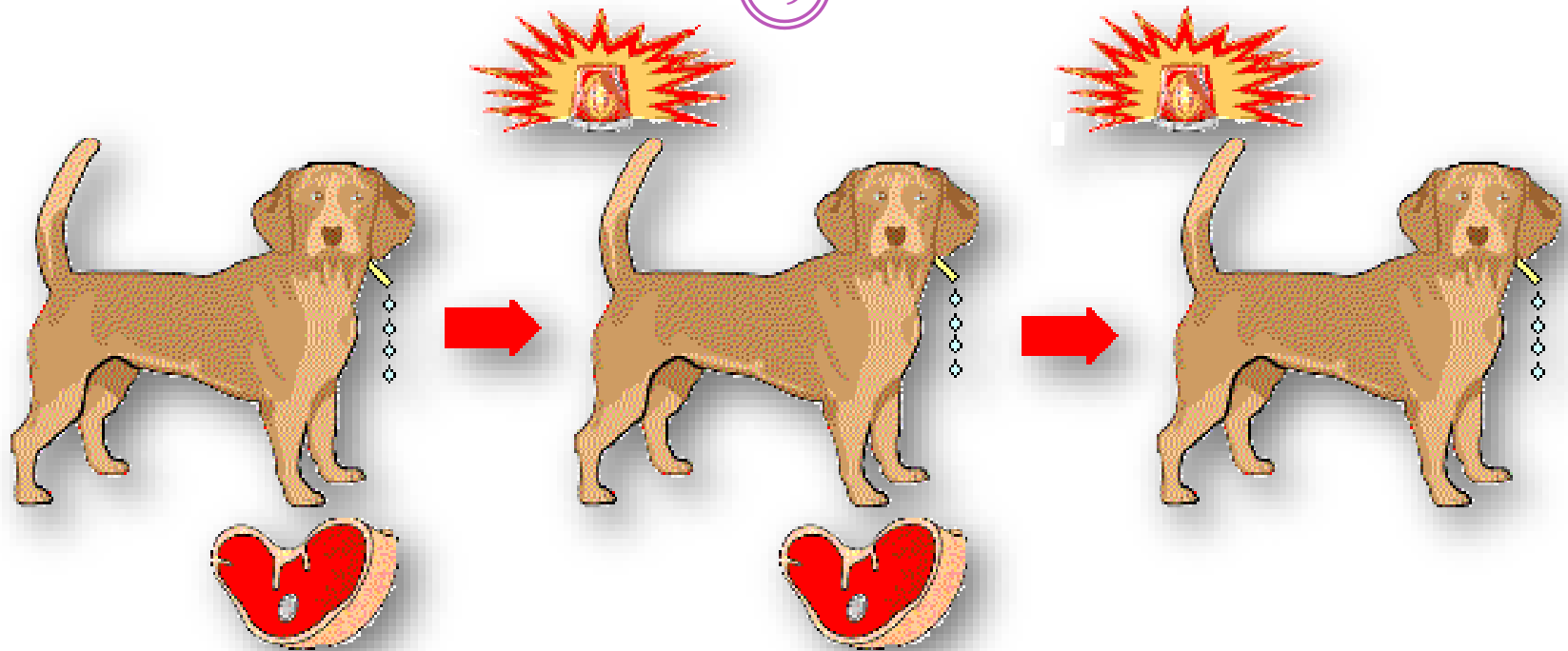
18

- ✓ В основі набутих форм поведінки лежить **научіння**, яке приводить до формування умовних рефлексів.
- ✓ **Умовні рефлекси** на відміну від безумовних, є індивідуальними, можуть мати тимчасовий характер, в одних організмів певного виду вони можуть бути, а в інших їх може не бути.
- ✓ Це *рефлекси набуті*.
- ✓ Вони виробляються у тварин чи людини в процесі індивідуального життя і надбудовуються на базі безумовних рефлексів.

Умовні рефлекси

19

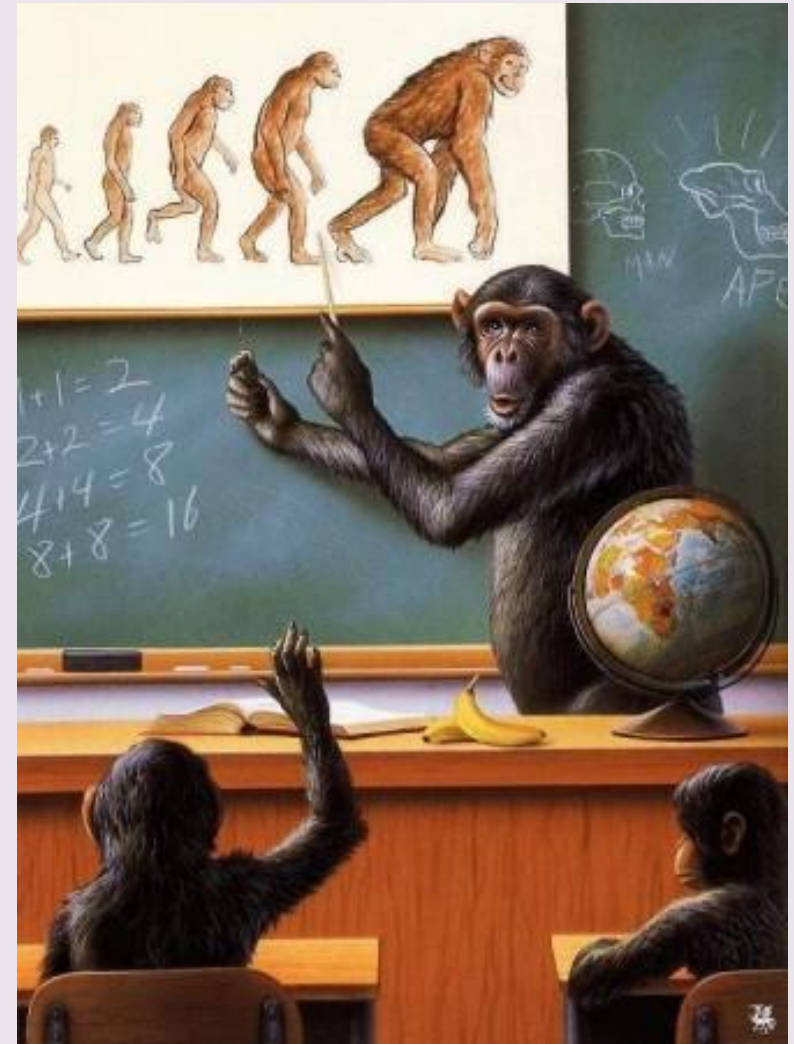

Класичний приклад... м'ясо слина лампа або звук...

Умовні рефлекси – мають ключове значення в пристосуванні тварин та людини до умов навколишнього середовища, що можуть відносно швидко змінюватись

Научіння

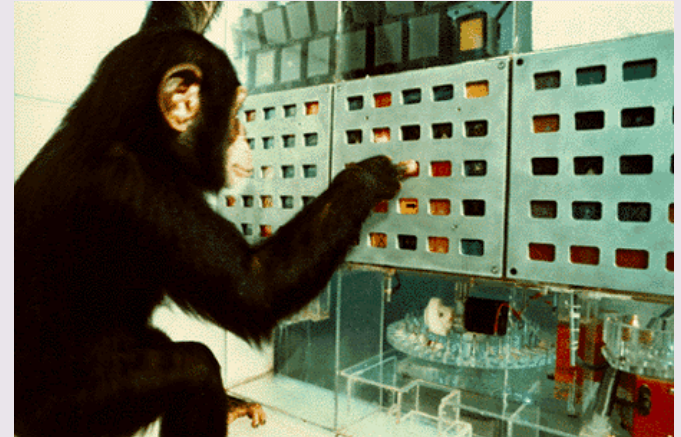
- це заснований на індивідуальному досвіді процес, що призводить до пристосувальних змін у поведінці тварини.

Способи навчіння

- Звикання
- Наслідування
- Метод спроб та помилок
- Інсайт (від англ. insight - інтуїція, розуміння)
- Імпринтинг
- Формування умовних рефлексів

Звикання

дитинчата південно-африканської чорноногої кішки реагують на першу зустріч із людиною: вискалені зуби та притиснуті вуха – ознака тривоги. Після того, як фотограф став з'являтися щодня, ця реакція згасла

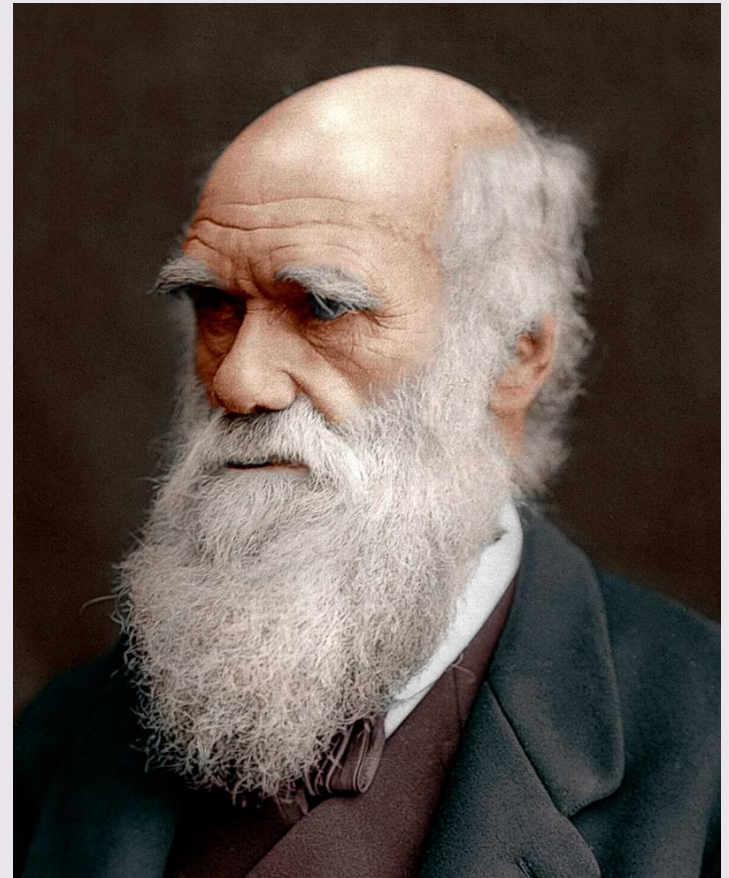

Наслідування

В основі такого навчання лежить спілкування з іншими особами

Чарльз Дарвін вважав, що наслідування грає величезну роль формуванні поведінки. Як приклад він наводив власного собаку, який, виховуючись разом з кошенятами, навчився котячої звички вмиватися. Цю звичку вона зберегла протягом наступних тринадцяти років життя

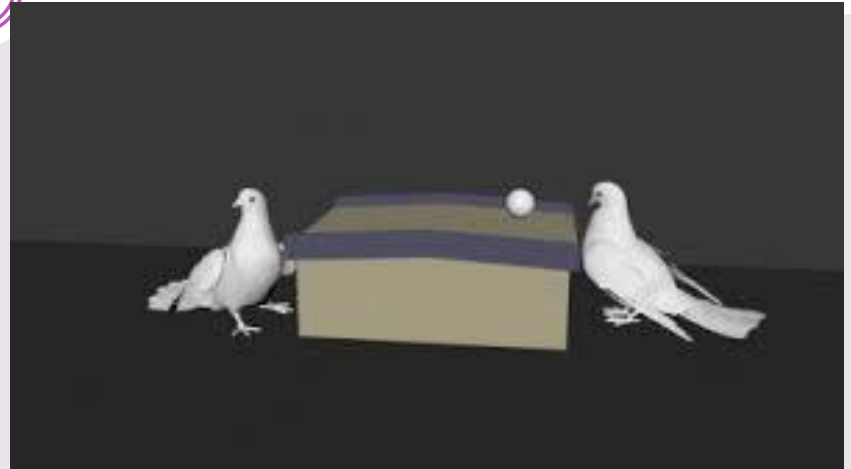
Наслідування

У 1948 р. було описано, як великі синиці в Англії навчилися протикати дзьобами кришки біля пляшок із вершками, які торговці залишали вранці біля дверей будинків своїх клієнтів, та випивати частину вершків. З цього приводу Р. Шовен (1972) писав: «Цей трюк, «винахідний» окремими птахами, перейняли інші, так що він широко поширився в досить великому районі, і молочники вже не наважувалися залишати вранці молоко біля дверей будинків. Ймовірно, перші синиці навчилися цьому методом спроб і помилок, а решта, наслідуючи перший»

Метод спроб та помилок

- ✓ Методом спроб і помилок молоді ссавці та птиці вдосконалюють мисливські навички
- ✓ Цей спосіб навчання був виявлений Скіннером на голубах.

Голуби грають в пінг-понг

Инсайт

(від англ. insight - інтуїція, розуміння) - раптове рішення тварин щодо складного завдання після небагатьох випадкових, хаотичних спроб досягти бажаного результату.

Імпринтинг

- К.Лоренц поставив такий дослід. Через кілька годин після того, як в інкубаторі вивелися каченята, дослідник пред'являв їм різні предмети, і пташенята неухильно йшли за ними, як за матір'ю-качкою.
- Це були сірникові коробки, черевики, навіть сам К. Лоренц.

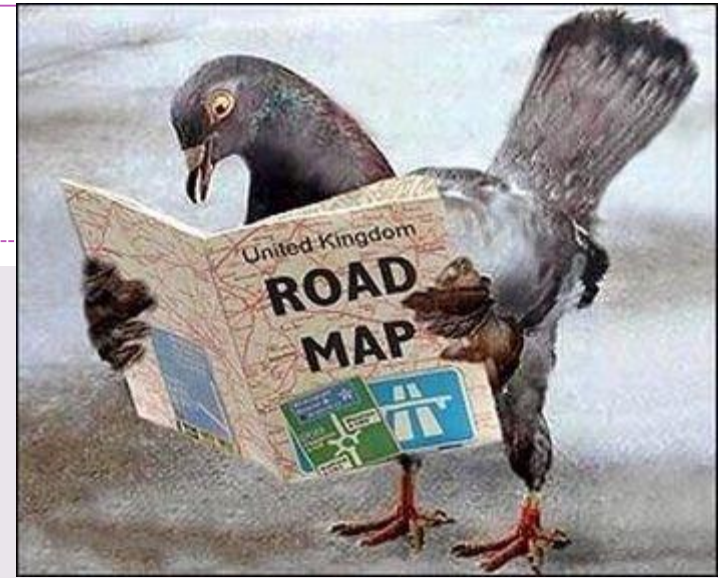

LIFE

Хомінг

- До імпринтингу відноситься стійке запам'ятовування тварин місця свого народження - хомінг. Це здатність тварин після міграцій повертатися на свою ділянку проживання, до гнізда, нори. Хомінг уражає багатьох видів свійських тварин. Особливо він розвинений у поштових голубів.

- Підсумки уроку: поведінка тварин зумовлює їх здатність виживати, залишати життєздатне потомство, що в решті решт забезпечує виживання виду в цілому і безперервність життя на планеті.

Поведінка тварин

Вроджена

*генетично
запрограмована,
майже незмінна*

Набута

*результат
індивідуального
досвіду тварини*

Дякую за увагу, будьте здорові!

30

